

REISEBREV FRA COSTA RICA

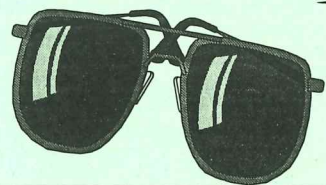
Det tropiske nattemørket faller raskt på idet vi passerer Puerto Cabezas, Nicaragua etter mellom-landingen i Miami. Vi har alt startet nedstigningen mot aeropuerto internacional de Juan Santamaria i Costa Rica.

Det er nesten to år siden mitt siste vellykkede møte med denne politisk fredelige pletten i Latin Amerika. Allerede i ankomsthallen innhylles det vinterkalde Bergen og de bekymringsfulle konsekvensene av åpningsvedtaket for sampol i glemslehts tåke og Costa Rica-følelsen griper tak i meg med alt sitt intense velvære. Som forrige gang, skal jeg, i tråd med samarbeidsavtalen mellom UiB og Universidad de Costa Rica, forelese for hovedfagsstudenter ved Escuela de Ciencias Politicas: et «curso de maestria» om nordisk politikk i et komparativt perspektiv. Denne gang skal det dreie seg om nordisk utenrikspolitikk etter 2.verdenskrig samt om de ulike nordiske lands forhold og holdninger til EU og europeisk integrasjon. Jeg er spent på hvilke studenter jeg får denne gang.

Det blir et like behagelig møte som forrige gang: høflige og interesserte sitter de som perler på en snor, blant dem en brasiliansk freelance-journalist og et parlamentsmedlem for Partido Unidad Socialcristiana (PUSC), det ledende opposisjonspartiet til sittende president Jose Maria Figueres Olsens Partido de Liberacion Nacional (PLN). Et par av studentene ber høflig og underdanigst om «el profesors» tillatelse til å ta opp forelesningen på bånd. Innvilges. Freelance-journalisten har rigget seg til med en bærbar PC for å legge samnhatskornene direkte inn på diskett. Studentene har spleiset på kaffetrakter og «el profesor» blir ønsket velkommen til hver forelesning med en stor kopp søtet costarisk kaffe, verdens beste. Jeg foreleser tre timer hver gang, avbrutt av en 20 minutters kaffepause. Da diskuterer vi costarisk politikk. Forskjeller i forhold til sist jeg var her: fattigere, høyere kriminalitet (turistnæringen lider p.g.a. at noen bandidos har tatt en tysk og en sveitsisk dame som gisler i det uveisomme grenseområdet til Nicaragua), og jernbanen er nedlagt for godt p.g.a. pengemangel. Problem: stadige jordskjelv og jordskred p.g.a. regn ødelegger linjene til stadighet. For dyrt. Likheter i forhold til siste gang: costarikanerne er fredelige og vennlige og ikke minst festglade. Klimmet på høysletten (la meseta), hvor storparten av befolkningen bor, er også ekstremt behagelig: ca. + 20 grader celsius året rundt. Aller best er det fra november til april, altså utenom regntiden.

Det tropiske nattemørket begynner allerede å snike seg på ved bassengkanten her hvor jeg bor i kondominium Aptos. Pacheco Dominguez. Vinden suser litt kraftigere i palmene nå. Min britiske nabo passerer forbi og hilser på spansk. Ungene til min andre nabo, italieneren, er i ferd med å avslutte leken for dagen. Det er på tide å sette punktuem. En rask dukkert i bassenget og så inn for å oppdatere meg på de verdenspolitiske begivenhetene formedelst CNN, TV5, Canal Sur, TVE, DW, Raiuno, Telenoticias, etc, etc.

Vennlig hilsen Don Einar (Berntzen)
Barrio de San Pedro, San Jose,
Costa Rica, 29.januar 1996

A PHONE(Y) TALK III

«....En slik tolkning betyr at studentene ved disse fakultetene fritt må kunne velge hvilket institutt de vil studere ved.....Vi vil...be om at Universitetet i Bergen avstår fra å bruke betegnelsene «kvote» eller «adgangsregulering» av enkelte fag i vårsemesteret 1996».

Det Kongelige Kirke-,
Utdannings- og
Forskningsdepartement
i brev av 24.01.96 til
Universitetet i Bergen

- Er jeg kommet til Det Kgl. Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartement?
- Ja, det stemmer!
- Det tok sannelig lang tid å komme gjennom på telefon. Har Dere internregulert kjoerdning på hvem som slipper gjennom?
- Jeg tror ikke jeg skjønner helt hva De mener? Hvem har jeg forresten den glede av å snakke med?
- Å, bare en sentralregulert instituttstyrer fra et universitet i landets vestre periferi. Det jeg lurer på er om telefoner fra distrikthøyskoler, sosialhøyskoler, balletthøyskoler, handels- høyskoler, kokke- og stuertskoler, og alle andre skole- og utdanningsinstitusjoner automatisk slipper foran universitetene i telefonkjoen.

- Hvordan det?
- Jeg undres hvordan en ellers skal kunne forklare at Departement og Storting kan finne på at vi skal åpne portene for alle studenter, turister og tilfeldig forbigående som ikke kommer inn på noen av de førnevnte strengt adgangsregulerte fag? Det kan vel bare bety at vi har havnet i ventelisten B- telefonkjoen og ikke har fått muligheten til å forklare at studieplass og ståplass er to forskjellige begreper; at med smågruppeundervisning tenker vi på grupper med deltagelse av noe under 43 studenter pr. gruppe; at med individuell veiledning av studenter har vi forestilt oss en situasjon der en individuell lærer veileder én individuell student om gangen, snarere enn at en individuell lærer underviser 23 individuelle studenter med minst 23 forskjellige bestemte og ubestemte oppgavetema samtidig.

- Vel, denne detaljoversikten over tilstanden i universitetsperiferien besitter dessverre ikke noen i Departementet. Jeg tror jeg må sette Dem over til Stortinget som har den fulle oversikten.

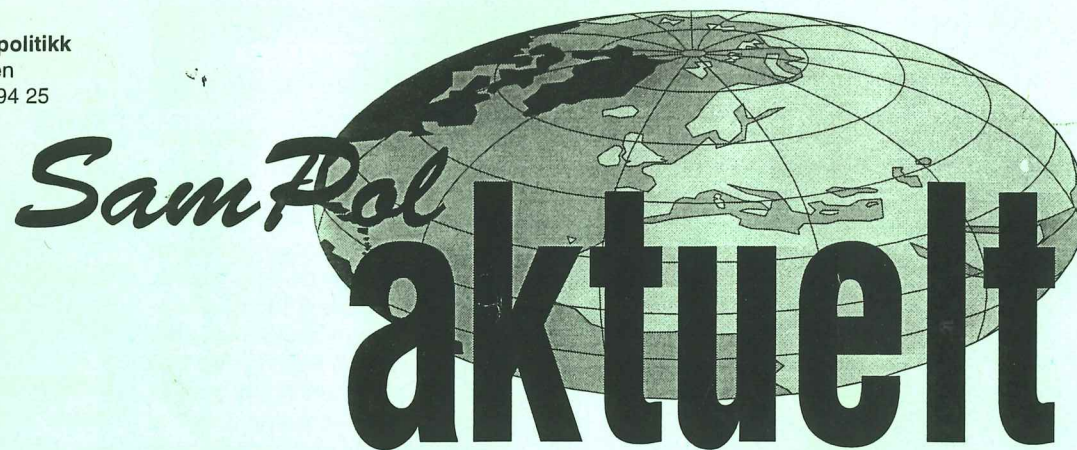
- Ja, takk. Med så samvittighetsfull og kvalitetssikret adgangsregulering som det er til Stortinget treffer vi vel der på den totale målstyrte kompetanse.

- (rrring) Stortinget, vær så god!
- Kan jeg få Kirke-, undervisnings- og forskningskomiteen?

- Dessverre, den er på reise til det kjente Higher Institute of New Thinking (HINT), Free University of Limited Liability Teaching (FULLT), for intensiv etterutdanning i kursene «Total Quality Assurance in Politics»; «How to Say Politely No to Unrealistic Requests from National Students' Unions», og det viktigste: «Decisions Undermining Motivated Teachers» (DUMT).

Sampolicissimus

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Prof. Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Gerd Pettersen
Terese Zeil

1/96

Studiekvalitet som salderingspost

av instituttstyrer Stein Kuhnle

Den 24. januar 1996 mottok Universitetet i Bergen et brev fra Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartementet (KUF). Det fortalte at Stortingets vedtak fra juni 1995 om åpning av HF-, SV-, og Mat. Nat. -fakultetene ved landets universiteter skal tolkes slik at studentene ved de tre fakultetene fritt må kunne velge hvilket institutt eller fag de vil studere innenfor (men med fortsatt adgangsbegrensning til laboratorie-orienterte fag). Senere fikk instituttene melding fra fakultetet om at "alle studenter som har studieplass på universitetet har nå anledning til å begynne på ett av disse fagene" - dvs. i det semester de selv ønsker. Sammenliknende politikk er et av de fagene som ble tildelt status som åpent studium.

Instituttets ledelse, stab og studenter reagerte spontant på meldingen fra de ansvarlige politiske myndigheter i hovedstaden. Gjennom intervjuer, kronikker, møter og referater, kommentarartikler, og debattinnlegg - først og fremst i Bergens

Tidende og Studvest - har instituttets ansatte og studenter engasjert seg i debatten. Fra instituttets side har utgangspunktet vært, at dersom Stortingets vedtak - og/eller KUFs tolkning av vedtaket - blir stående også for de kommende studieår, vil dette kunne få dramatiske konsekvenser for studiekvaliteten i faget. Det blir med stor usikkerhet om studentantallet fra semester til semester, vanskeligere å planlegge studieoppleggene, og det blir vanskeligere å planlegge ressursbruken på institutt- og fakultetsnivå. Disse forholdene vil gjøre det vanskeligere med målstyring og kvalitetssikring i undervisnings- og veiledningsopplegg. Instituttet har gått aktivt ut i denne debatten fordi sammenliknende politikk de senere år har vært det mest søkte fag blant studentene ved SV-fakultetet. Dette er selvsagt en gledelig og oppmuntrende observasjon, men stiller i nåværende ressursituasjon instituttet under et press som må reguleres om ikke studiekvaliteten skal bli salderingspost. Instituttets - vi våger å påstå veloverveide - vurdering er at om studiekvaliteten raseres, så vil studentene komme ut av faget dårligere rustet til å møte konkurransen på et arbeidsmarked som neppe blir lettere å konkurrere på i årene fremover enn det har vært til nå.

Siden brevet fra KUF kom etter semesterets åpning, vil antallet nye tilstrømmende studenter dette semesteret sannsynligvis bli moderat. Men allerede før KUF-brevet kom var instituttet godt "overbooket". Instituttets kvote for opptak av nye studenter var - gitt ressursituasjonen - 120, mens Fakultetet hadde tatt utgangspunkt i tallet 140, og invitert 170 (av de 223 sø-

kerne som hadde sammenliknende politikk som 1. prioritet), og 151 av disse svarte umiddelbart ja til invitasjonen. Etter orienteringsmøtene (og før brevet fra KUF kom) satte 33 studenter seg på venteliste. Hvor mange av disse - og evt. andre studenter som nå (etter brevet fra KUF) har fri adgang til faget - som er kommet til faget, vet vi i skrivende stund ikke. Instituttet estimerer at antallet grunnfagsstudenter pr. midten av februar ligger et sted mellom 170 og 200, altså betydelig over kvoten på 120 som undervisnings- og veiledningsvirksomheten var planlagt for ved semesterets begynnelse. I tillegg har instituttet ca. 40-50 mellomfagsstudenter, over 140 hovedfagsstudenter, 20 dr.polit. studenter, og ca. 20 utenlandsstudenter dette semesteret.

Konsekvensene dette studieåret blir følbare først og fremst for veiledningsopplegget for grunnfagsstudentenes semesteroppgaveskriving, som må organiseres på en annen måte enn tidligere. Direkte individuell lærerveiledning av den enkelte student, vil måtte utgå i år, men gjennom styret arbeider stab og studenter med alternative løsninger slik at lærerne i noen grad involveres i veiledningsfasen. Det større antallet grunnfags-

studenter betyr også vanskeligere forhold i metodeundervisningen knyttet til praksisdelen med løsning av obligatoriske øvingsoppgaver. For begge deler av studieopplegget kreves det umiddelbart mer undervisningsressurser som fakultetet og UiBs ledelse arbeider med å skaffe til veie.

Om effekten av KUFs brev for inneværende semester/år er godt følbare for instituttet, spesielt for det etablerte studieopplegget på grunnfaget, så kan ingen med sikkerhet si hva effekten for kommende studieår blir om denne politikken vedvarer. Men på grunnlag av de senere års store søkning til sammenliknende politikk - 260 i 1995, 223 i 1996 - er det grunn til å tro at med fri, uregulert adgang vil instituttet med stor sannsynlighet få godt over 200 nye grunnfagsstudenter fra 1997. Det er ikke mulig å bygge ut tilstrekkelig med nye stillinger, og langt mindre å få disse besatt i tide med der tilstrekkelig kompetente personer, til å ta seg av en så stor studenttilgang dersom instituttet samtidig skal opprettholde de samme høye krav til studiekvaliteten på alle nivåer som instituttet og studentene inntil dette semesteret har stilt. Dette er bakgrunnen for instituttets og studentenes engasjement i saken, og som bl.a. har ledet til en invitasjon til lederen av Stortingets KUF-komite, Jon Lilletun, og KUFs eksekusjonsleder, Jan S. Levy, om å komme til Bergen for å diskutere avveiningen mellom "åpne studier på instituttnivå" og hensynet til studiekvaliteten. Instituttet vil også her presisere at stab og studenter ved Institutt for sammenliknende politikk ikke går inn for lukking av studiet, men mener at fakultetet bør ha adgang til å "internregulere" - kordne - opptaket til faget hvert semester (eller år) for å sikre at den relativt høye studiekvaliteten på grunnfaget opprettholdes. Alle studenter som ønsker å studere sammenliknende politikk gis samtidig en garanti om adgang til faget innenfor en cand.mag.studietid. Instituttets ledelse og stab - og flertallet av studentene - mener at de avveiningene mellom studierett og studiekvalitet som her er gjort er rimelige. Instituttet vil derfor arbeide for at "åpningsvedtaket" blir modifisert fra og med studieåret 1996/97 i tråd med de synspunkter som er skissert ovenfor.

Gjeste forelesning
v/ professor **Rei Shiratori**
Tokai University Tokyo
Tema:
The end of the political hegemony of the Liberal Democratic Party
Fredag 8. mars
kl. 12¹⁵-14⁰⁰
Seminarrom 213, L.Meltzers hus

Konferanser

Party Systems and Voter Alignments: Thirty Years After

Konferens i Bergen våren 1997
1997 har det gått tretti år sedan boken 'Party Systems and Voter Alignments. Cross-National Perspectives' publiserte. Boken, som redigeres av Seymour M. Lipset og Stein Rokkan, er ett av de mest innflytelsesrike bidragen til partiforskningen gjennom tiderna. Den har idag ställningen av en självklar klassiker på området.
För att markera trettioårsjubileet har Institutt for sammenliknende politikk tillsammans med Committee on Political Sociology (CPS) och Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) beslutat arrangera en internationell konferens i Bergen våren 1997 (troligen i april). Till denna konferens har femton internationellt ledande forskare inviterats som bidragsgivare. De skall presentera papers som dels återbesöker tematiken i boken, dels öppnar nya perspektiv i ljuset av den historiska utvecklingen och den dramatiskt förbättrade tillgången på data och avancerade analystekniker.
Konferensen kommer att vara öppen för alla intresserade, men bara de inviterade föredragshållarna skall presentera skriftliga bidrag. Bland de medverkande forskarna kan Juan J. Linz, Hans Daalder, Mattei Dogan, Peter Flora, Erik Allardt och Peter Mair nämnas.

För närmare information kan man kontakta:
Lauri Karvonen, Professor/ISP,
Sekreterare för CPS,
tel. 55 58 25 56, fax 55 58 94 25
E-mail: lauri.karvonen@isp.uib.no

Gjester våren '96

Gjестeforskeropphold:

*Dr. Milja Bos, Universitetet i Nijmegen (4. mars til 29. mars.)
*Professor Daudi Rivelu Mukangara, Universitetet i Dar-es Salaam (9. april til 9. juli)

Gjeste forelesninger:

*Prof. Ananta Raj Poudyal, Tribhuvan University, Katmandu, Nepal
*Dr. stud. Chris Buckley, Australian National University, Canberra
*Professor Ni Shixiong, Fudan University, Shanghai
*Scenolog Ole Bjørn Rongen, NRK Rogaland
*Professor Rei Shiratori, Tokai University, Tokyo

Samfunn aktuelt

*Professor Robert Harmel, Texas A&M University
*Professor Michael Thompson, Musgrave Institute og University College London.

Internasjonalt samarbeid:

Våren 1996 blir følgende møter arrangert ved ISP i Bergen:
*Representanter for demokratibevægelsen utenfor Burma / Redaktør av Burma Alert: Drøftelser om samarbeid om kurs i demokratiutvikling.
*Delegasjon fra Vytautas Magnus University, Litauen: Samarbeid om etablering av M. Phil. i Political Science og om nye kurs.
*University of Verona, Italia: Etablering av student- og forskerutveksling i Sokratesprogrammet.
*ICP-UK-1139/14 (Lancashire): Nettverksmøte.
*Møte med koordinator for Nettverket I-2123/08 - Prof. Giorgio Baratta, Universitetet i Urbino, Italia: Drøfting om fortsettelsen av nettverk-samarbeidet i Sokratesprogrammet.

Finseseminaret

Seminaret holdes 13.-15. mars. Det årlige seminar for studenter i statsvitenskap, Universitetet i Oslo, og sammenliknende politikk ved Universitetet i Bergen, har i år følgende tema: Ideologienes død - eller ideologidebattens død?

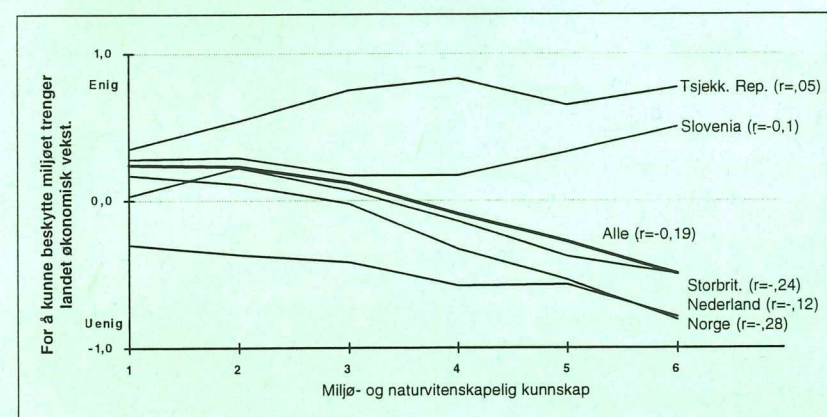
Tingstens diagnose for ca. 40 år siden erklærte ideologiene døde. Tilsynelatende har de levd videre, eller er det bare i retorikken? Har man ved slutten av århundret nådd en ideologisk endestasjon for det konstitusjonelle liberale demokrati, og kan vi dermed endelig begrave den ideologiske stridsperiode den franske og industrielle revolusjon innledet? Til fordel for hva? En pragmatisk forvaltning av statsadministrasjonen? Kan en løse nasjonale og internasjonale sosiale, økonomiske og miljømessige utfordringer innenfor en slik samfunnsmodell? Hvor finner en eventuelt alternative idémessige visjoner hos den politiske og intellektuelle opposisjonen?

Til årets seminar er følgende invitert:
Erik Solheim, SV. Olav Versto, VG.
Bernt Aardal, Statsvitenskap. Arne Næss, Filosofi. Helge Høybråten, Filosofi.

Kontaktpersoner: Cecilie Ødegård, tlf 55 32 86 13 eller Eirik Bergesen, tlf. 55 31 67 15

Hovedfagskandidater mars 1996 (Sensur 8. mars)

Jakobsen, Lise Chr. Boeck : "Gatecrashers from the East". En studie av assosieringsavtalene mellom EF og Polen, Ungarn og Tsjekkoslovakia.
Einarsen, Kurt Jonny: Sosial bakgrunn, politiske skillelinjer og nasjonale karakteristika: tre perspektiver på EU-holdninger i Norge, Sverige og Finland.
Flagtvedt, Eli Karin: Reform-94: Alle elever er like, men noen elever er likere en andre?
Jakobsen, Jan Otto: Terroristgruppers tilpasning til tilslutning. En analyse av terroristgruppers støtte og levetid.
Knutsen, Terje: Den nasjonale identiteten i Norge. Endringer i perioden 1988-1995.
Ohm, Helene: Strategiske valg i institusjonell kontekst: partene i arbeidslivets valg mellom lov og avtale.
Stolt-Nielsen, Ragnhild: Du tror det ikke før du får se det - valgprogrambehandlingen i forkant av og under Høyres landsmøte i 1993.
Tranvik, Tommy: "Når statsministeren er en maskin": om teknologi og demokratisk politikk.
Tysse, Ingunn: From Terror to Democracy - Transitions from State Violence in El Salvador and Guatemala.

Kunnskap og miljøvern

Spørsmålet om vekst og vern skiller mellom folk med ulike verdiprioriteringer. Men er denne prioriteringen påvirket av hvilken kunnskap folk har om miljø- og naturvern? I en internasjonal undersøkelse fra 1993 er tendensen at folk med slik kunnskap ikke bare prioriterer vern fremfor vekst, men også avviser at økonomisk vekst kan beskytte miljøet. Denne sammenhengen er sterkest i Norge, men den er langt svakere og nesten motsatt i tidligere østblokkland. Her skiller Slovenia og den Tsjekiske republikk seg ut.

Resultatene er basert på International Social Survey Programme (ISSP) undersøkelsen 'Attitudes towards the Environment 1993' i 20 land med hovedvekt på Europa. Omlag 25.000 personer svarte på spørreskjemaet. Den internasjonale delen av undersøkelsen inneholder nærmere 70 variabler med tema som miljøhandlinger, risikooppfatning, vekst-vern problematik, samt flere verdispørsmål og politiske spørsmål. I tillegg inneholder hver nasjonale undersøkelse egne spørsmål. Den norske undersøkelsen (N=1414) inneholder blant annet spørsmål om teknologi, religion og kulturteori.

DATA aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SamfunnAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasett og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SamfunnAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 60. E-mail: Gry.Henriksen@NSD.UIB.NO. Kontaktperson ved Institutt for sammenliknende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf. 55 58 94 86, FAX: 55 58 94 25. E-mail: Gunnar.Grendstad@isp.uib.no

Samfunn aktuelt

Ledige stillinger

Instituttet har utlyst ledig stilling som førsteamanuensis og et 4-års universitetsstipend. Søknadsfristen blir ca. 1. april. Følg med i Norsk Lysningsblad eller kontakt kontorsjef Gerd Pettersen for mer informasjon og stillingsbeskrivelse.

Ansettelses

Dr. polit. **Gunnar Grendstad** er ansatt som førsteamanuensis ved Institutt for sammenliknende politikk fra og med 1.1. 1996.

Cand. polit. **Nina Cecilie Raam** er ansatt ved Institutt for sammenliknende politikk som midlertidig førsteamanuensis i tre år. Ved avlagt dr. grad blir hun fast ansatt.

Cand. polit. **Eero Olli** er engasjert som universitetslektor i 80% stilling fra 1.1 til 31.5. 1996.

PRO-DEKANUS

Stein Kuhnle er valgt til prodekanus for internasjonale saker ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet for perioden 1.1.-96 til 31.12.-98.

I mandatet ligger bl.a. følgende oppgaver:

- følge opp fakultetets internasjonale samarbeidsavtaler, ta stilling til nye invitasjoner og initiativ
- arrangere internasjonale konferanser
- vurdere tiltak som kan styrke studentutveksling
- informere fagmiljøene om saker som gjelder internasjonalisering

Pro-dekanusvervet er nyopprettet og det internasjonale utvalg ved Fakultetet er nedlagt.